

# KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE PLAĆANJA UVOZA PUTEM AKREDITIVA<sup>1</sup>

Nikola Petrović, Ana Anufrijev, Dragana Petrović  
Visoka poslovna škola strukovnih studija Čačak

**Rezime:** Dokumentarni akreditiv predstavlja jedan od najčešće korišćenih instrumenata bezgotovinskog plaćanja u međunarodnom platnom prometu. Kao instrument sigurne naplate potraživanja dobavljača i sredstvo obezbeđenja interesa kupca, međunarodni dokumentarni akreditiv predstavlja predmet ugovaranja plaćanja između izvoznika i uvoznika robe. Svrha korišćenja ovog instrumenta u međunarodnom plaćanju sa aspekta uvoza robe je da se uvozniku obezbede garancije u isporuci robe. Cilj potpisivanja Ugovora o akreditivu je da se rizik uvoznika koji uvozi robu od izvoznika u drugoj zemlji, svede na minimum i gotovo u potpunosti eliminiše. U radu će se prikazati primer knjigovodstvenog obuhvatanja plaćanja uvoza robe putem dokumentarnog akreditiva .

**Ključne reči:** izvoznik, uvoznik, komisionar, špediter, troškovi, provizija, dokumentarni akreditiv, akreditivna banka, avizirajuća banka, konfirmirajuća banka

## UVOD

U radu se razmatra dokumentarni akreditiv, kao instrument međunarodnog plaćanja na osnovu kojeg uvoznik, nalogodavac za otvaranje akreditiva, stavlja preko poslovne banke (ovlašćene za obavljanje poslova platnog prometa sa inostranstvom), određen iznos deviza na raspolaganje izvozniku (trećem licu) - korisniku akreditiva. U poslovima uvoza robe analiziraće se faze plaćanja obaveza po osnovu uvoza robe, kao i uloga osnovnih nosioca izvozno-uvoznih poslova, komisionara, špeditera i drugih učesnika. U radu se, pored ostalog ukazuje na to kako se vrši otvaranje dokumentarnog akreditiva, ko su subjekti i koje se sve vrste dokumentarnih akreditiva koriste u međunarodnoj trgovini. Prikazaće se kako se vrši plaćanje uvoza robe putem dokumentarnog akreditiva, kao instrumenta izmirenja obaveza prema inopartneru i na osnovu toga će se izvršiti njegovo knjigovodstveno obuhvatanje preko računa *“Devizni akreditiv”*.

Glavni argument u radu je akreditiv. To je strogo formalan instrument, na osnovu kojeg se svi učesnici u akreditivnom poslovanju moraju tačno pridržavati uslova koji su definisani ugovorom o međunarodnoj

---

<sup>1</sup> Pregledni naučni rad

kupoprodaji, u pogledu izvršenja obaveze plaćanja domaćeg preduzeća (uvoznika) inopartneru (izvozniku). Kao jedan od najčešće korišćenih instrumenta u platnom prometu, akreditiv pruža sigurnost ugovornim stranama (domaćem preduzeću u svojstvu uvoznika i stranom preduzeću u svojstvu izvoznika robe). Knjiženje plaćanja putem dokumentarnog akreditiva u međunarodnom platnom prometu se vrši zaduženjem računa *“Devizni akreditiv”* za ugovorenu vrednost i po završetku akreditivnog posla, za isti iznos, račun *“Devizni akreditiv”* se odobrava.<sup>2</sup>

Rad se sastoji iz sledećih 5 tematskih celina: 1.Uvod; 2. Osnovni nosioci izvozno-uvoznih poslova; 3. Uloga komisionara, špeditera i drugih učesnika; 4. Plaćanje obaveza po osnovu uvoza robe (4.1. Dokumentarni akreditiv kao instrument izmirenja obaveza prema inopartneru; 4.2. Plaćanje uvoza robe putem dokumentarnog akreditiva) i na kraju, 5. Zaključak.

## 1. Osnovni nosioci izvozno-uvoznih poslova

Poslovi uvoza robe, uz poslove izvoza, čine osnovne sadržaje spoljnotrgovinskih poslova. Osnovni nosioci uvoznog i izvoznog posla su:

1. *proizvodna preduzeća*, koja obavljaju uvoz i izvoz u svoje ime i za svoj račun. Ova preduzeća direktno zaključuju ugovor o međunarodnoj kupoprodaji, sa stranim partnerom.
2. *trgovinska preduzeća*, koja uvoze ili izvoze robu: *direktno*, u svoje ime i za svoj račun, ili *indirektno*, u svoje ime a za tuđ račun.

Proizvodno preduzeće se u izboru načina obavljanja spoljnotrgovinskog posla (direktno ili indirektno) može opredeliti prema jednoj od dve varijante (mogućnosti):

- da samostalno organizuje uvoz-izvoz, kada raspoložive finansijske i druge resurse, umesto da usmerava u unapređenje proizvodnje, dodatno opterećuje poslovima uvoza (izvoza),
- da posao uvoza-izvoza prepusti drugome, svome posredniku-komisionoj firmi, koja je registrovana za obavljanje spoljnotrgovinskog prometa, u svoje ime, a za tuđ račun.

Proizvodno preduzeće se u izboru načina obavljanja spoljnotrgovinskog posla najčešće opredeljuje za varijantu indirektnog uvoza. Proizvođač će posao zaključivanja ugovora o uvozu prepustiti komisionaru, kako bi se mogao posvetiti unapređenju proizvodnje.

---

<sup>2</sup> Dr Nevenka Žarkić Joksimović i dr Vesna Bogojević Arsić, Računovodstvo, FON, Beograd, 2008. str. 194.

## 2. Uloga komisionara, špeditera i drugih učesnika

*Komisionar* (engl. *commission*, punomoć, ovlašćenje, nagrada za posredovanje prilikom kupoprodaje-provizija; *commissioner*, opunomoćenik, poverenik) je posrednik koji radi po nalogu nalogodavca. To znači da se može pojaviti kao izvoznik ili uvoznik. Komisione firme su najčešće specijalizovane za izvoz-uvoz pojedinih vrsta robe, za koje postaju dobri poznavaoči tržišta. Kao izvoznik-uvoznik, komisiona firma naplaćuje izvoz i plaća uvoz robe. Ugovorom između komisionara i komitenta može biti utvrđena obaveza komisionara da plaća špeditorske usluge, transportne troškove, osiguranje, carinske dažbine i dr. Tek po realizaciji izvoza-uvoza, naplatiće od svog komitenta sve troškove, proviziju i kamatu (ako je kreditirao komitenta).

*Špediter i drugi učesnici.* Po zaključenju ugovora o uvozu, sledi realizacija samog kupoprodajnog posla. U tom pogledu, komisionar će se najverovatnije ponašati kao i proizvođač. Proizvođač je posao zaključivanja ugovora o uvozu prepustio komisionaru, kako bi se mogao posvetiti proizvodnji. Logiku proizvođača slediće i komisionar. On će posao fizičke realizacije ugovora o uvozu prepustiti špediteru, sa kojim će zaključiti ugovor o špediciji. To će učiniti da bi se mogao posvetiti zaključivanju novih ugovora o uvozu (i izvozu). Ugovorom o špediciji, špediter postaje komisionar, a komisionar (uvoznik) postaje komitent. Špediter se brine i nadgleda obavljanje svih poslova koji se mogu pojaviti tokom dopremanja robe do njenog odredišta.

Nakon zaključenja ugovora o špediciji, špediter će izvršiti preostale radnje koje su uslov fizičke realizacije ugovorenog posla, što će učiniti u zavisnosti od tipa transportne klauzule. Npr, ako je ugovorena cena uvezene robe po paritetu FCA: Franko prevoznik... (ugovoreno mesto), izvoznik ima obavezu da robu preda prevozniku, koga je uvoznik imenovao, u naznačenom mestu (npr. ispred skladišta izvoznika). Po tom paritetu, špediter uvoznika nalazi prevoznika i zaključuje ugovor o prevozu, potom ugovor o osiguranju i dr.

Po ulasku na carinsku teritoriju zemlje uvoznice, roba podleže carinjenju. Carinski obveznik je uvoznik, a špediter se pojavljuje kao njegov zastupnik, jer deluje u ime i za račun kupca. Sa carinjenjem robe i njenom dostavom proizvodnom preduzeću (kao nalogodavcu uvoza robe), praktično se završava proces fizičke realizacije ugovora o uvozu. Nakon toga, špediter je dužan da položi račun svom komitentu (komisionom preduzeću), tako što će dokumentovati izvršenje poverenog mu zadatka. Špediter će od svih učesnika uključenih u izvršenje uvoza prikupiti račune, priznanice, potvrde, polis, tovarni list i sl, da bi, potom, ispostavio svom nalogodavcu fakturu troškova, radi naplate. On će

pripremiti dopis komisionom preduzeću, koji će zajedno sa fakturom, spiskom dokumenata i dokumentima, proslediti na dalje korišćenje.

Komisionar je takođe imao određene izdatke koji su nastali u vezi sa konkretnim uvoznim poslom, kao što su troškovi istraživanja inotrižišta, troškovi zaključivanja ugovora i sl. On ima pravo i na nagradu za svoje angažovanje. Zato će on po dobijanju obračuna troškova od svog špeditera i nakon dopremanja robe proizvodnom preduzeću, ispostaviti fakturu kojom će obuhvatiti: *vrednost uvezene robe, komisionu proviziju i troškove drugih učesnika, angažovanih posredstvom špeditera.*

Nakon isplate od strane proizvodnog preduzeća, komisionar će pokriti sopstvene troškove, a preostala novčana sredstva preneti na tekući račun špeditera, iz kojih će biti refundirani troškovi ostalih učesnika.

### 3. Plaćanje obaveza po osnovu uvoza robe

Nabavkom osnovnih sredstava, materijala, robe i usluga, nastaju obaveze prema inodobavljačima. Novčane obaveze se ne izvršavaju u trenutku prijema sredstava, već pre ili posle toga, zbog čega se može reći da se proces nabavke odvija u dve odvojene faze:

1. faza- faza prijema materijalnih vrednosti i
2. faza- faza isplate obaveza prema dobavljačima.

Plaćanje uvoza može biti izvršeno na jedan od dva načina, shodno zaključenom ugovoru:

- *gotovinski*, koji se izvršava isplatom efektivne valute. Ovaj način plaćanja se retko primenjuje u praksi, a u slučaju njegove primene, knjiženje se izvršava zaduživanjem računa "*Dobavljači*" (smanjuju se obaveze prema dobavljačima) i odobravanjem "*Deviznog računa*" i
- *bezgotovinski* (najčešći) koji se ostvaruje posredstvom banaka, primenom određenih instrumenata plaćanja. Bezgotovinsko plaćanje gotovih proizvoda i usluga izvršava se kao:
  1. plaćanje pre isporuke, tzv. avansno plaćanje;
  2. plaćanje u toku isporuke. Kao instrument plaćanja uobičajeno je korišćenje dokumentarnog akreditiva;
  3. plaćanje posle isporuke, do isteka ugovornog roka, koje može biti realizovano kao:

Knjigovodstveno obuhvatanje plaćanja  
uvoza putem akreditiva

- o promptno plaćanje ili plaćanje odmah po prijemu robe ili po izvršenju isporuke
- o plaćanje u uobičajenom ugovornom roku do 15 dana (od dana prijema robe ili isporuke).

Za promptno plaćanje ili za plaćanje koje se izvršava pre isteka ugovornog roka, dobavljač može odobriti kupcu kasa skonto.

4. plaćanje sa rokom dužim od ugovornog roka plaćanja (dužim od 15 dana)

U zavisnosti od roka plaćanja, ugovara se i način plaćanja. Regulisanje načina plaćanja i obezbeđenja naplate u spoljnotrgovinskim poslovima čine ključne odredbe svakog ugovora o međunarodnoj kupoprodaji. Jedan od najčešće korišćenih instrumenata bezgotovinskog plaćanja u međunarodnom platnom prometu je *međunarodni dokumentarni akreditiv*.

### 3.1. Dokumentarni akreditiv kao instrument izmirenja obaveza prema inopartneru

Dokumentarni akreditiv je jedan od najčešće korišćenih instrumenata bezgotovinskog plaćanja u međunarodnom platnom prometu. Oko 80% ukupnih međunarodnih plaćanja pokriveno je ovim instrumentom, s obzirom na sigurnost koju on pruža u zaštiti interesa :

- kupca robe (klijenta banke-nalogodavca za otvaranje akreditiva, koji iz bezbednosnih razloga traži plaćanje putem ovog instrumenta): da će dobiti robu kako je i ugovorio, bez rizika što plaća nešto, što još nije dobio niti video i
- prodavcu robe (korisniku akreditiva): on ima sigurnost da će naplatiti isporučenu robu, ako je prezentirao dokumenta u skladu sa uslovima iz akreditiva.

Akreditiv potiče od latinske reči „*accreditivum*“, u značenju punomoćja jednog lica (banke), da po nalogu drugog lica (uvoznika) izvrši plaćanje trećem licu (izvozniku). Dokumentarni akreditiv je instrument međunarodnog plaćanja kojim uvoznik, kao nalogodavac za otvaranje akreditiva, stavlja preko poslovne banke (ovlašćene za obavljanje poslova platnog prometa sa inostranstvom), određen iznos deviza na raspolaganje izvozniku (trećem licu)-korisniku akreditivnog iznosa. Kupac nalaže banci da prodavcu plati naznačen iznos novca pod uslovom da ovaj, o roku, podnese odgovarajuća dokumenta, kojima dokazuje da je izvršio obavezu

isporuke robe.<sup>3</sup> Akreditivi koji se otvaraju za plaćanje nabavke različitih vrsta sredstava, materijala i robe, mogu biti iskorišćeni samo uz prezentaciju određenih dokumenata, zbog čega postaju dokumentarni akreditivi. U nalogu za otvaranje akreditiva, nalogodavac navodi listu dokumenata koji se moraju prezentovati banci, da bi se izvršila isplata akreditivne sume. Ta lista preuzima se iz ugovora o kupoprodaji. Banka će izvršiti pregled kompletnosti i ispravnosti dokumenata, da bi utvrdila da li dobavljač (kao korisnik akreditiva) ispunjava sve uslove za isplatu akreditivne mase. Ukoliko prezentira dokumenta koja ne odgovaraju uslovima iz akreditiva, banka je dužna da odbije honorisanje takvih dokumenata, odnosno da stavi rezervu na ta dokumenta. Rezervu sa dokumenata može skinuti samo kupac.

Subjekti u realizaciji akreditivnog posla su:

- *Nalogodavac (uvoznik robe)*. To je lice koje daje nalog za otvaranje akreditiva, i sa kojim poslovna banka zaključuje ugovor o otvaranju akreditiva;
- *Korisnik akreditiva (izvoznik robe)*. To je lice u čiju korist se otvara akreditiv, koje stiče pravo naplate određenog novčanog iznosa, nakon prezentovanja dokumenata kojima se dokazuje da je roba otpremljena kupcu;
- *Akreditivna banka*. To je poslovna banka koja otvara akreditiv, u svoje ime, po upustvima koje je rezident dostavio u nalogu za otvaranje akreditiva, a u korist trećeg lica (izvoznika robe)-korisnika akreditiva. Akreditivna banka je najčešće poslovna banka u kojoj nalogodavac ima otvoren devizni račun;
- *Avizirajuća (obaveštavajuća) banka*. Ona preuzima obavezu obaveštavanja korisnika akreditiva da je otvoren akreditiv u njegovu korist. Tom prilikom, šalje mu obaveštenje o uslovima iz naloga uvoznika za otvaranje akreditiva. Najčešće je to korisnikova poslovna banka;
- *Isplatna banka* – banka koja je ovlašćena od strane akreditivne banke da izvrši isplatu akreditivnog iznosa nakon prijema i pregleda dokumenata, utvrđenih ugovorom o kupoprodaji i naznačenih u nalogu za otvaranje akreditiva. Najčešće je to korespondentna banka ili poslovna banka kod koje izvoznik ima otvoren račun;
- *Konfirmirajuća (potvrđujuća) banka*. Ona preuzima čvrstu obavezu (kao i akreditivna banka) da izvrši isplatu, ukoliko to ne može da učini nalogodavac niti njegova akreditivna banka. Najčešće je to poslovna banka izvoznika.

---

<sup>3</sup> Osnovi finansijskog menadžmenta, James C. Van Horne, John M. Wachowicz, Data Status, Beograd, 2007. str. 657.

Po dobijanju naloga za otvaranje akreditiva, poslovna banka zaključuje ugovor o otvaranju akreditiva. Poslovna banka može otvoriti akreditiv nalogodavcu, uz odloženo polaganje pokrića (npr. najkasnije 7 dana pre dospeća plaćanja prema izvozniku). Tada je reč o otvaranju nepokrivenog akreditiva, koje banke uslovljavaju obezbeđenjem hipoteke. U nalogu za otvaranje akreditiva poslovnoj banci, nalogodavac mora precizno da naznači o kojoj je vrsti akreditiva reč. U međunarodnoj trgovini sreću se različite vrste dokumentarnih akreditiva:

1. *u zavisnosti od zemlje porekla uvoznika* (kao nalogodavaca za otvaranje akreditiva) i njihovih poslovnih banaka:

a) *nostro (uvozni) akreditiv*. To je akreditiv koji otvaraju domaće banke, po nalogu preduzeća, kao uvoznika, u korist inopartnera (izvoznika);

b) *loro (izvozni) akreditiv*. To je akreditiv koji otvaraju inostrane banke, po nalogu inostranih preduzeća, kao uvoznika, u korist naših preduzeća (izvoznika).

2. *prema opozivosti*:

a) *opozivi akreditiv*. Za opozivi akreditiv je karakteristično da akreditivna banka, može u svakom trenutku, opozvati tj. izmeniti ili poništiti akreditiv, po nalogu nalogodavca (uvoznika). Praktično, opozivi dokumentarni akreditiv ne obavezuje nalogodavca ni banku, prema korisniku akreditiva;<sup>4</sup>

b) *neopozivi akreditiv*. Neopozivi akreditiv je akreditiv koji se ne može opozvati bez saglasnosti korisnika akreditiva. Neopozivi dokumentarni akreditiv može biti:

- *potvrđen (konfirmirani) akreditiv*. To je akreditiv kojim, pored akreditivne banke, druga (konfirmirajuća) banka potvrđuje, odnosno preuzima obavezu isplate akreditivnog iznosa, ukoliko akreditivna banka ne bude u stanju da izvrši predmetnu isplatu. Ovaj akreditiv se otvara ukoliko se korisnik i nalogodavac akreditiva nedovoljno poznaju, tj. ukoliko korisnik nema dovoljno poverenja u nalogodavca ili u njegovu poslovnu banku. U tom slučaju, korisnik traži da druga banka, najčešće korespondentna ili njegova poslovna banka, potvrdi i, na taj način, dodatno preuzme obavezu plaćanja akreditivnog iznosa, po urednoj prezentaciji dokumenata. U situaciji potvrđenog akreditiva, konfirmirajuća banka je najčešće isplatna banka. Obavezu plaćanja ona izvršava na osnovu pokrića koje je dobila od akreditivne banke ili će tu isplatu izvršiti i u slučaju kada nije dobila pokriće, što bi bilo kreditiranje domaće banke od strane konfirmirajuće banke.

---

<sup>4</sup> Dr Nevenka Žarkić Joksimović, Upravljanje finansijama, Grafoslog, Beograd, 2003. str. 115-124.

- *nepotvrđen (nekomfirmirani) akreditiv*. To je akreditiv po kome obavezu plaćanja akreditivnog iznosa ima samo akreditivna banka.

Za korisnika akreditiva, najpovoljnije je otvaranje neopozivog i potvrđenog dokumentarnog akreditiva, jer stiče sigurnost da će mu banka isplatiti akreditivnu sumu do roka važnosti akreditiva.

3. *prema dospeću naplate*. Rok važnosti akreditiva ne mora biti rok plaćanja po akreditivu. Rok važnosti akreditiva je krajnji datum za prezentaciju dokumenata na naplatu. Akreditivi podležu jednoobraznim pravilima i običajima za dokumentarne akreditive koje je izdala Međunarodna trgovinska komora u Parizu. Prema Jedinstvenim pravilima i običajima za dokumentarne akreditive, rok važnosti akreditiva iznosi 21 dan, od dana fakturisanja, odnosno otpreme robe. Smatra se da to predstavlja dovoljno vremena da korisnik akreditiva prikupi i svojoj ili akreditivnoj banci, prezentuje zahtev za plaćanje, zajedno sa akreditivnim dokumentima. Zato je uobičajen rok važnosti akreditiva 21 dan od datuma otpreme robe, mada se može ugovoriti i kraći ili duži rok: u zavisnosti od vremena koje je izvozniku potrebno za prikupljanje dokumenata, kao i od vremena koje je kupcu potrebno za uplatu pokrića, devizne ili dinarske protivvrednosti. Za razliku od roka važnosti, rok plaćanja po akreditivu može biti na dan prezentacije dokumenata ili sa odloženim rokom. U skladu s tim, razlikuju se:

- a) *akreditiv po viđenju*. To je takav akreditiv kod koga akreditivna banka preuzima obavezu prema korisniku da isplatu akreditivnog iznosa izvrši neposredno po podnošenju utvrđenih dokumenata;
- b) *ročni akreditiv* (akreditiv sa odgođenim plaćanjem). To je slučaj kada akreditivna banka preuzima obavezu da korisniku akreditiva isplati akreditivni iznos naknadno, a ne sa trenutkom podnošenja dokumenata na naplatu. Ova vrsta akreditiva odgovara uvozniku, jer sa bankom može ugovoriti prolongiranje obaveze novčanog pokrića akreditiva.

Dokumentarni akreditiv se otvara telekomunikacijski, putem *SWIFT*-a, posredstvom korisnikove poslovne banke. Ova banka će, o otvaranju i uslovima korišćenja dokumentarnog akreditiva obavestiti svog klijenta (izvoznika). Uslove čini spisak dokumenata koje izvoznik mora da prezentuje banci, radi naplate izvoznog posla. Korisnik akreditiva (izvoznik) će proveriti da li su uslovi za korišćenje akreditiva (iz naloga uvoznika) identični sa uslovima koji su utvrđeni ugovorom o kupoprodaji. U slučaju neslaganja, izvoznik neće otpremiti robu za slanje sve dok se ne izvrše potrebna usklađivanja. Ukoliko je akreditiv otvoren u skladu sa dogovorenim uslovima, izvoznik će pristupiti isporuci robe.

Najčešće korišćena akreditivna dokumenta kojima izvoznik dokazuje da je izvršio otpremanje robe i ispunio svoju ugovornu obavezu, radi naplate akreditivnog iznosa, su:

- a) trgovačka faktura, paking liste;
- b) transportni dokument (odgovarajući tovarni list);
- c) dokument o osiguranju (polisa) i dr.

Nakon prikupljanja akreditivnih dokumenata, korisnik akreditiva (izvoznik) ih prezentuje banci, koja ih šalje na naplatu u domicilnu banku. Domicilna banka će izvršiti pregled kompletnosti i ispravnosti dokumenata, da bi utvrdila da li korisnik ispunjava sve uslove za isplatu akreditivne mase. U slučaju nesaglasnosti, odbiće isplatu, odnosno staviće rezervu na ta dokumenta. Rezervu sa dokumenata može skinuti samo uvoznik robe. Nakon postignutog dogovora sa izvoznikom o reklamacijama, uvoznik može prihvatiti prezentovana dokumenta. Povodom toga, uvoznik će uputiti pismenu instrukciju svojoj banci, na osnovu koje će ova banka skinuti rezervu sa dokumenata i izvršiti plaćanje. Radi toga, ona će uputiti nalog (nostro doznaku) korespondentnoj poslovnoj banci, na osnovu koje će biti plaćena uvezena roba. Ukoliko nalogodavac nema odgovarajuće devizno pokriće, na dan plaćanja iz akreditiva, banka će iz svojih sredstava izvršiti novčanu isplatu, a na isplaćen iznos obraćunaće propisanu zakonsku kamatu.

Domaća poslovna banka će svome klijentu (uvozniku) uputiti propratni dopis zajedno sa nostro doznakom, kojom dokumentuje plaćanje inopartneru, iz obezbeđenog deviznog pokrića. Time se dokumentarni akreditiv zatvara.

U slučaju kada se akreditiv koristi kao instrument naplate izvoza robe, postupak bi bio obrnut, od toka akreditiva koji je ovde prikazan. Inostrana banka bi, na zahtev inouvoznika, otvorila loro akreditiv. Ako je pri tome reč o nepotvrđenom akreditivu, banka naplate će biti inobanka, kod koje uvoznik ima otvoren račun. U tom slučaju, strana banka bi uputila loro oznaku, domaćoj banci, kojom bi strano preduzeće platilo uvoz robe.

### **3.2. Plaćanje uvoza robe putem dokumentarnog akreditiva**

Da bi se otvorio akreditiv, kupac mora da deponuje sa svog tekućeg računa na poseban račun, iznos novčanih sredstava koji je jednak obavezi koju on ima prema inodobavljaču. Deponovana novčana sredstva, u visini ugovorene vrednosti uvozne robe, vode se na posebnom računu „*Devizni*

*akreditivi*“.<sup>5</sup> Izdvajanje sredstava vrši se sa deviznog računa preduzeća uvoznika. U praksi je najčešći slučaj da proizvodno preduzeće, kao krajnji korisnik uvoznik robe, stavlja na raspolaganje novčana sredstva, uplatom na devizni račun komisionara, radi novčanog obezbeđenja akreditiva. Bila bi izvršena uplata ugovorene vrednosti robe, iako roba ne samo da nije primljena, već nije ni otpremljena za izvoz, od strane inodobavljača. To bi bilo dobro rešenje ne samo za komisiono preduzeće, jer ne bi morao da mobiliše sopstvena novčana sredstva za te potrebe, već i za krajnjeg korisnika, jer će izbeći plaćanje kamate na ta sredstva, koja bi od njega zahtevao komisionar. Tako dobijena sredstva, komisiono preduzeće bi proknjižilo u korist *“Deviznog računa”*. Za komisionara, po osnovu uplaćenog avansa, nastaje obaveza prema preduzeću krajnjem korisniku uvozne robe. Ovu obavezu, uvoznik će proknjižiti odobravanjem računa *“Kupci u zemlji”*.<sup>6</sup>

Po dobijanju obaveštenja da je otvoren dokumentarni akreditiv na njegovo ime, izvoznik zna da je za njega rezervisan određen novčani iznos, koji će mu biti isplaćen nakon izvoza ugovorene vrednosti robe i to treba da dokaže odgovarajućim dokumentima. U momentu otvaranja akreditiva, knjiženje se sprovodi zaduživanjem računa *“Devizni akreditiv”* i odobravanjem *“Deviznog računa”*.<sup>7</sup>

Primer:

1. Proizvodno preduzeće „A“ uputilo je nalog za uvoz mirisnih materija neophodnih za proizvodnju raznih vrsta likera, komisionom preduzeću „B“, u količini od 200 LT. Roba je u robnom režimu LB. Komisiono preduzeće je, postupajući po nalogu proizvodnog preduzeća, zaključilo ugovor sa švajcarskim preduzećem o uvozu repromaterijala, u iznosu od 2.000 evra, u svoje ime a za tuđ račun. Ugovorne strane su se dogovorile da se plaćanje uvoza izvrši putem *neopozivog dokumentarnog akreditiva*. Proizvodno preduzeće „A“, kao krajnji korisnik uvozne robe, izvršio je uplatu ugovorenog iznosa, na devizni račun komisionog preduzeća (200.000 RSD; 1 evro = 100 RSD).

2. Komisiono preduzeće je uputilo nalog poslovnoj banci (ovlašćenoj za obavljanje poslova platnog prometa sa inostranstvom) za otvaranje neopozivog dokumentarnog akreditiva, ino-prodavcu, u iznosu od 200.000 RSD (200.000 RSD; 1 evro = 100 RSD). Na osnovu izvoda sa deviznog

---

<sup>5</sup> Dr Blagoje Novićević, mr Goranka Knežević, Računovodstvo, Fakultet za menadžment, Univerzitet “Braća Karić” Beograd, 2005., str. 146.

<sup>6</sup> Dr Gavriilo Ilić, dr Radiša Radovanović, dr Kata Škarić Jovanović, Finansijsko računovodstvo, Ekonomski Fakultet Beograd, 1997., str. 465

<sup>7</sup> Dr Ilija Samardžić, mr Mirjana Medojević, Računovodstvo-Osnovi računovodstva, Beogradska poslovna škola, Beograd, 2006., str. 186.

Knjigovodstveno obuhvatanje plaćanja  
uvoza putem akreditiva

računa, a u skladu sa nalogom preduzeća „B“, poslovna banka je otvorila neopozivi dokumentarni akreditiv.

3. Banka obaveštava uvoznika (komisiono preduzeće) da je inopartner otpremio robu i da je, na osnovu podnetih dokumenata, iskoristio dokumentarni akreditiv tj. naplatio ugovorenu fakturnu vrednost, od svoje banke.

4. Banka je naplatila 8% na ime provizije za otvaranje dokumentarnog akreditiva.

5. Komisionar je od špeditera primio fakturu, sa obračunatom špediterskom provizijom i ukalkulisanim troškovima učesnika koje je špediter uključio u fizičku realizaciju ugovorenog posla, prema sledećem:

- špediterska provizija.....1.000 RSD
- carinski dug (carina, PDV, nadaknada za carinski pregled robe i r.).....38.000 RSD
- troškovi prevoza.....15.000 RSD
- troškovi osiguranja robe.....4.000 RSD
- kamata.....2.000 RSD

SVEGA:

60.000 RSD

6. Uvoznik je, po prijemu fakture od svog komisionara (od špediterskog preduzeća), zaračunao komisionu proviziju od 2%, na ugovorenu vrednost uvoza. Uvoznik je formirao fakturu svih troškova, nastalih po osnovu izvršenog uvoza arome likera. Istu je, potom, ispostavio proizvodnom preduzeću (po čijem je nalogu izvršen predmetni uvoz) radi naplate.

7. Prema izvodu banke, proizvodno preduzeće „A“ je, po prijemu robe izmirilo preostale obaveze plaćanja prema komisionom preduzeću, po osnovu uvoza repromaterijala.

Date poslovne promene proknjižiti sistematski i hronološki u knjigovodstvu uvoznika (komisionog preduzeća).

Faktura troškova uvoza robe koju je komisionar dostavio proizvodnom preduzeću „A“, radi naplate uvezene robe (poslovna promena br.7):

Nikola Petrović, Ana Anufrijev, Dragana Petrović

|                                   |                   |
|-----------------------------------|-------------------|
| a) Fakturna vrednost robe.....    | 200.000 RSD       |
| b) Provizija banke.....           | 16.000 RSD        |
| c) Obračunati troškovi špeditera: |                   |
| • špediterska provizija.....      | 1.000 RSD         |
| • carinski dug.....               | 38.000 RSD        |
| • troškovi prevoza.....           | 15.000 RSD        |
| • troškovi osiguranja robe.....   | 4.000 RSD         |
| • kamata.....                     | <u>2.000 RSD</u>  |
|                                   | Svega: 60.000 RSD |
| d) Komisiona provizija.....       | <u>4.000 RSD</u>  |
| Ukupno.....                       | 280.000 RSD       |

Konačan obračun proizvoda komisionog preduzeća, od 280.000 din, umanjuje se za iznos avansa (200.000 din.) koji je komisionar primio od svog komitenta. Zato će komisionar ispostaviti svom nalogodavcu (proizvodnom preduzeću) fakturu ukupnih troškova, u iznosu od 80.000 din, radi naplate (poslovna promena br. 7).

#### Glavna knjiga

|                              |                                                 |
|------------------------------|-------------------------------------------------|
| 1. Devizni račun             | 2. Kupci u zemlji                               |
| 1)200.000 200.000 2)         | 6)280.000 200.000 1)<br>80.000 7)               |
| 3. Devizni akreditiv         | 4. Obračun uvozne robe                          |
| 2)200.000 200.000 3a)        | 3) 200.000 276.000 6)<br>4) 16.000<br>5) 60.000 |
| 5. Dobavljači u inostranstvu | 6. Tekući račun                                 |
| 3a) 200.000 200.000 3)       | 7) 80.000 16.000 4)                             |
| 7. Dobavljači u zemlji       | 8.Provizija od uvoza robe                       |
| 60.000 5)                    | 4.000 6)                                        |

Knjigovodstveno obuhvatanje plaćanja  
uvoza putem akreditiva

Dnevnik

| Red<br>br. | OPIS                                                                                               | Poziv       | Iznos     |                  |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-----------|------------------|
|            |                                                                                                    |             | Duguje    | Potražuje        |
| 1)         | Devizni račun<br>Kupci u zemlji<br><i>za uplatu deviza</i>                                         | 1<br>2      | 200.000   | 200.000          |
| 2)         | Devizni akreditivi<br>Devizni račun<br><i>Za otvaranje akreditiva</i>                              | 3<br>1      | 200.000   | 200.000          |
| 3)         | Obračun uvozne robe<br>Dobavljači u inostranstvu                                                   | 4<br>5      | 200.000   | 200.000          |
| 3a)        | Dobavljači u inostranstvu<br>Devizni akreditivi<br><i>Za primljena dokumenta</i>                   | 5<br>3      | 200.000   | 200.000          |
| 4)         | Obračun uvoza robe<br>Tekući račun<br><i>Za bankarsku proviziju</i>                                | 4<br>6      | 16.000    | 16.000           |
| 5)         | Obračun uvoza robe<br>Dobavljači u zemlji<br><i>Za fakturu špeditera</i>                           | 4<br>7      | 60.000    | 60.000           |
| 6)         | Kupci u zemlji<br>Obračun uvoza robe<br>Provizija od uvoza robe<br><i>Za ispostavljenu fakturu</i> | 2<br>4<br>8 | 280.000   | 276.000<br>4.000 |
| 7)         | Tekući račun<br>Kupci u zemlji<br><i>Za naplatu</i>                                                | 5<br>2      | 80.000    | 80.000           |
|            | Zbir                                                                                               |             | 1.236.000 | 1.236.000        |

## ZAKLJUČAK

Na osnovu iznetog, može se zaključiti da je svrha korišćenja dokumentarnog akreditiva, kao jednog od najčešće korišćenih instrumenata bezgotovinskog plaćanja u međunarodnom platnom prometu, obezbeđivanje sigurnosti ugovornim stranama: domaće preduzeće (uvoznik) ima garanciju da neće biti uskraćeno za ugovorenu vrednost robe, a inopartner (izvoznik) ima garanciju akreditivne naplate.

S obzirom da se ovde radi o dokumentarnom akreditivu sa aspekta uvoza robe, svrha korišćenja ovog instrumenta je da se rizik domaćeg preduzeća (uvoznika) gotovo u potpunosti eliminiše. To se postiže potpisivanjem Ugovora o akreditivu, na osnovu kojeg se uvozniku obezbeđuju garancije u

isporuci robe, iako roba još nije stigla do njega. Ovakav vid plaćanja je izuzetno značajan u međunarodnim platnom prometu, jer obezbeđuje sigurnost ugovorne strane-uvoznika na osnovu dokumenata koja mu je inopartner uputio, posredstvom korespondentnih banaka iz zemlje izvoznice i zemlje uvoznice.

Sa knjigovodstvenog aspekta, knjiženje *otvaranja dokumentarnog akreditiva u uvozu robe*, se vrši tako što se za deponovana novčana sredstva u visini ugovorene vrednosti robe otvara poseban račun "*Devizni akreditiv*" koji se zadužuje, a odobrava "*Devizni račun*". Po izvršenom korišćenju akreditivnog iznosa, knjiži se *zatvaranje dokumentarnog akreditiva*, tako što duguju "*Dobavljači u inostranstvu*", a potražuje "*Devizni akreditiv*". Na osnovu, toga, zaključuje se da je akreditivni posao po osnovu uvoza robe realizovan u iznosu koji je ugovorom o otvaranju dokumentarnog akreditiva zaključen.

## REFERENCE :

1. Dr Nevenka Žarkić Joksimović, Upravljanje finansijama, Grafoslog, Beograd, 2003.
2. James C. Van Horne, John M. Wachowicz, Osnovi finansijskog menadžmenta, Data Status, Beograd, 2007.
3. Dr Gavriilo Ilić, dr Radiša Radovanović, dr Kata Škarić Jovanović, Finansijsko računovodstvo, Ekonomski Fakultet Beograd, 1997.
4. Pretner L., Inostrani dokumentarni akreditivi u teoriji i praksi, Progres, Zagreb, 1965.
5. Dr Ilija Samardžić, mr Mirjana Medojević, Računovodstvo-Osnovi računovodstva, Beogradska poslovna škola, Beograd, 2006.
6. Dr Nevenka Žarkić Joksimović i dr Vesna Bogojević Arsić , Računovodstvo, FON, Beograd, 2008.
7. Brigham. E. F., Gapenski, L. C. Financial Management, The Dryden Press, Forth Worth, 1944.
8. Dr Blagoje Novičević, mr Goranka Knežević, Računovodstvo, Fakultet za menadžment, Univerzitet "Braća Karić" Beograd, 2005.
9. Mijatović, dr Olivera, Računovodstvo za menadžere, Fakultet za menadžment malih i srednjih preduzeća, Beograd, 2008.
10. Pratt Jamie, Financial Accounting in an Economic Context, John Wiley and Sons, New York, 2003.

## BOOKKEEPING COVERAGE THROUGH PAYMENT OF IMPORT LETTERS OF CREDIT

Nikola Petrović, Ana Anufrijev, Dragana Petrović  
Business School of professional studies

**Abstract:** Documentary letter of credit is one of the most common non-cash payment instruments in international financial transactions. As the means to provide secure payment of the suppliers and the means to customers provide interest, an international documentary credit is subject to payment of contract between the exporter and importer. The purpose of using this instrument in the international payment with regard to imports of goods, is that guarantees of goods delivery are provided to importer. The aim of signing the letter of credit is that a risk to importer, importing goods from exporter in another country, reduce to a minimum and almost completely eliminated. The example of bookkeeping coverage through payment of imports letters of credit will be shown in this article.

**Keywords:** exporter, importer, commission agent, freight forwarder, costs, commission, documentary letter of credit, Letter of Credit bank, Notifying bank, Confirming bank

*Prihvaćeno za objavljivanje:  
28.02.2011. godine*